

Knotje. Staand achter haar bureau kijkt Eline naar buiten. Naar het uitzicht dat de bezoekers van het archief ‘een plaatje’ noemen en dat is het ook. Achter het omheinde parkeerterrein dampst een wei met roodbont vee. Boven die nevel blaakt de met boterbloemen besmeerde rivierdijk en daar weer boven de strakblauwe lucht. Het is gewoonweg wachten op de verstoring. Die heet Machteld. Daar heb je haar. Die purperen vlek die langzaam over de dijk schommelt.

Aan de andere kant van Elines blikveld doemt nu ook Reinier op. Onmiskkenbaar. Twee koplampen die zo hoog staan afgesteld dat ze lijken te solliciteren naar groot licht – precies als Reinier zelf. Ze verblinden Eline als de auto de toegangsweg op zwenkt. Daar knipt de bomenrij het licht in stukjes. Knotje. Knotje. Knotje. Eline keert zich van het raam en loopt naar het depot.

Het depot is het tabernakel van het archief, een gigantische ruimte gevuld met kronieken, correspon-

dentie, incunabelen en handschriften. De inhoud is zo waardevol en kwetsbaar dat de toegang gelimiteerd is, alleen de archivariissen en studiezaalmedewerkers hebben het pasje dat Eline nu voor de scanner houdt. Je bedient er twee deuren tegelijk mee. De tweede gaat pas open als de eerste tien seconden dicht is. Tijdens het laatste werkoverleg vroeg Camiel of die tijdspanne niet wat kon worden ingekort omdat je je in die tien seconden altijd afvraagt of de tweede deur wel open zal gaan. Reinier schudde al met zijn hoofd voor Camiel was uitgepraat. Hij verwees naar de klimaatbeheersing: de temperatuur, de luchtvochtigheid. 'We kunnen geen enkel risico nemen!' Machteld opperde dat je er een 'moment voor jezelf' van kon maken, van die paar seconden.

Eline houdt haar bovenarmen vast en telt van tien terug naar nul. Dit is bepaald geen 'moment voor haarzelf'. Dat moment ligt in het beste geval een dikke minuut voorbij de sluis, ergens tussen twee rolkasten met archieven waar niemand ooit belangstelling voor heeft. Knotje. Ze wist niet eens dat ze haar zo noemden. Onwillekeurig tast ze met haar vingertoppen naar de knoedel op haar kruin.

Ze rijdt een rolwagen de quarantaineruimte in op weg naar het archief dat ze momenteel ontsluit: Liefdezusters van het Kostbaar Bloed. Het beslaat twee schappen. Op het bovenste staat een strakke rij archiefdozen met de stukken die ze al verwerkt heeft, daaronder liggen de mappen, tassen en do-

zen waarin dit archief is aangeleverd. De scheidslijn tussen die afdelingen verschuift gestaag, iedere dag verwerkt ze een goedgevulde tas of een flinke stapel mappen. Vandaag kiest ze voor een lichtblauwe boodschappentas met stukken die weinig concentratie lijken te vergen. Daarnaast zet ze twee bananendozen op haar kar, niet vanwege hun inhoud, maar vanwege hun omvang.

Terug in haar kamer positioneert ze de rolwagen tussen haar bureau en de deur die van Reinier niet dicht mag. Vanachter haar kartonnen vesting groet ze iedereen die voorbijkomt. Camiel op zijn motorlaarzen, Joke op haar directeurshakken, Pim met zijn geneurie en Deborah met haar gerinkel. Reinier passeert altijd geluidloos – hij heeft zijn sluipgang zozeer geperfectioneerd dat hij zelfs het geruis van zijn broekspijpen weet te maskeren – en Machteld moet voorbijgekomen zijn toen Eline nog in het depot zat. Haar parfum walmt in ieder geval vanuit de gang Elines kamer in en omhult haar op de manier waarop alles van Machteld Eline weet te omhullen. Op onbewaakte momenten gaat het zelfs verder dan dat. Dan komt Machteld werkelijk binnen met haar patchoeli en pigmenten en lijken zelfs haar gedachten te resoneren in Elines hoofd.

‘Eline!’ Reinier duwt haar deur zo ver open dat die terugveert tegen de stopper. Over haar bananendozen heen ziet Eline hem naderen. Onder zijn linkerarm

een pak omslagen, in zijn rechterhand een rode flap. 'Jij zat toch in het depot donderdagmiddag? Jij hebt de stukken voor vrijdag toch klaargelegd?' Eline schudt haar hoofd. 'Niet?' 'Nee.' 'Waar was je dan?' 'Waar ik was?' Ze stopt haar vinger tussen een stapel enveloppen alsof ze midden in een telling zit, pakt een pen, noteert een fictief getal. 'Ik zat gewoon hier.'

Het helpt niet. Reinier heft zijn rode flap en steekt van wal. 'Afgelopen vrijdag is er een omslag in de studiezaal blijven liggen. Toen ik dat zojuist terugplaatste, ontdekte ik dat de rode flap ontbrak.' 'Bij welk archief?' 'Dominicanen nummer 512.' Opnieuw schudt Eline haar hoofd. 'Daar ben ik niet eens mee bezig geweest.' De hoofdarchivaris zucht. 'Er moet altijd, echt áltijd een rode flap achterblijven als je een stuk licht. Alleen aan die flap...'

'Reinier!' Machteld roept door de gang. 'Kun je even komen? Ik moet je iets laten zien.' Reinier zet een stap achteruit. 'Momentje Machteld, ik kom zo.' 'Kom nu!' De urgentie bevalt Reinier zichtbaar en het lukt hem maar half dat genot te camoufleren met de koelbloedigheid die hij zo graag uitstraalt. Voor zijn borst zwelt, draait Eline hem haar rug toe. Ze hoort hem niet weglopen, maar tien tellen later sluit Machteld haar deur.

De rode flap komt ieder jaar wel een paar keer voorbij. Het is niet meer dan een vel papier, maar deson-

danks is hij het SOS-signaal van het archief. Volgens protocol laat je bij alles wat je uit het depot licht een rood A4'tje achter, of je nou een hele doos van de plank haalt of een map uit een doos, altijd, echt áltijd laat je een rode flap achter. In theorie vormen de stukken en flappen een gesloten systeem. Als je tien stukken licht, laat je tien flappen achter, als je tien stukken terugplaatst, haal je tien flappen op. Het kan niet misgaan, blijft Reinier beweren, maar dat kan wel. Soms plaats je geen rode flap omdat je een stuk maar heel even nodig hebt, omdat je iets opzoekt naar aanleiding van een mail bijvoorbeeld of omdat je in beslag genomen bent door iets anders. Ook bij het terugplaatsen van de stukken gaat het wel eens mis, dan blijft er juist een flap achter. Als Reinier de fout ontdekt, ligt er bij het eerstvolgende werkoverleg een rood A4'tje op zijn notulen. Al bij de ingekomen stukken steekt hij het omhoog. Het pleidooi dat volgt, herhaalt hij zo vaak dat Eline het in gedachten meeprevelt. 'Er moet altijd, echt áltijd een rode flap achterblijven als je een stuk licht! Alleen aan de flap kun je zien dat iets ontbreekt. Die is je wake-upcall. Het alarmsignaal. Die schreeuwt: hier ontbreekt iets!'

'Koffie,' klinkt het een klein uur later. Eline verstijft. Dat is waar ook, vanaf deze week drinkt het hele team op maandag tegelijk koffie 'omwille van de saamhorigheid'. Voorstel van Machteld. Onmiddell-

lijk aangenomen door Reinier en daarna door bijna iedereen. Alleen Pim en Eline protesteerden. Pim omdat hij geen koffie drinkt en Eline omdat ze geen koffie wil omdat het tien uur is, maar omdat ze iets heeft afgerond. Toen ze dat te berde bracht, had ze de mail nog niet eens gelezen. *Over Knotje.*

Het archief heeft geen kantine maar een refter. Een hoge ruimte met zware meubels uit de periode waarin dit gebouw nog als klooster diende. Als Eline binnenkomt, valt iedereen stil. Het is niet moeilijk te zien waarom, het gesprek hangt nog in tekstballonnen in de lucht. *Knotje heeft de mail ook ontvangen! Ze stond per ongeluk bij de geadresseerden!* Met haar rug naar de groep tapt Eline haar koffie. Hoewel ze geen melk of suiker gebruikt, neemt ze een lepeltje. Al roerend keert ze zich om. Er zijn twee plekken vrij, een naast Camiel en een naast Deborah. Ze kiest voor Camiel. ‘Wil je een koekje, Eline?’ Machteld houdt haar de schaal voor. ‘Ze zijn heel lekker,’ beweert Reinier. ‘Met havermout en lijnzaad,’ vult Deborah aan. Eline schudt haar hoofd. Uit een vreemd automatisme, het tegenovergestelde van een behoefte, raakt ze haar knotje aan.

‘Had jij een leuk weekend, Reinier?’ vraagt Deborah. Behalve het tijdstip is ook de gespreksstof vastgelegd. In deze pauze wordt niet over werk gesproken. Juist niet. Ook dat heeft Machteld bedongen. Het ging haar aan het hart, zo beweerde ze tijdens het laatste werkoverleg, dat ze elkaar zo weinig écht

spraken. Dat er zo weinig gesprekken waren ‘van mens tot mens’. Ze waren alleen nog maar collega’s. Namen om beurten koffie, praatten alleen nog over het werk en bogen zich in de lunchpauze te vaak over hun telefoons. Om dat laatste moest Pim hard lachen. Als er één plek is waar de smartphone met vertraging intrad, is het wel dit voormalig klooster. Iedereen hier prefereert papier en houdt de digitale revolutie op afstand als was het een nest papiervisjes.

Zou die mail zijn voortgevloeid uit dit ‘van-mens-tot-mensgedoe’? Maar *wat doen we dan met Knotje? Hoe betrekken we de Heremiet?* De mail was vanaf het centrale adres verstuurd, maar leek van de hand van Deborah – die veel te lange zinnen en dat *gezamenlijk*, zo’n fout maakt ze vaker. Eline roert haar koffie tot die kolkt. Bij toerbeurt vertellen haar collega’s over hun wandeling, hun etentje, het boek dat ze lazen. Net voor de denkbeeldige wijzer haar kant op tikt, staat Eline op. Ze zet haar halfvolle beker op de rotafel die de huismeester heeft klaargezet en keert zich naar de uitgang. ‘Wat heb jij dit weekend gedaan?’ vraagt Deborah dan alsnog. Eline sluit haar ogen. Zwijgt. ‘Eline?’ ‘Ik... ik was met Jaap.’ ‘Ach, wat leuk!’ ‘Wat gezellig!’ ‘Met Jááp!’ ‘Wie is Jaap?’ vraagt Pim. ‘Haar buurman!’

‘Wat heerlijk voor je, Eline. En dat na al die tijd!’ Machteld staat maar één stap in Elines kamer en

hoewel ze haar stem dempt, raakt de ijle lucht onmiddellijk verzadigd. Moet Eline nu knikken? Dit misverstand als een regenhoes over de roddelmail trekken en de drukknopen stuk voor stuk dichtklikken? Knotje. Klik. Knotje. Klik. Ze buigt zich over haar bureau en zet het raam op een kier.

‘Ik had het eerlijk gezegd niet verwacht,’ gaat Machteld verder, ‘nog niet, bedoel ik, want dat er iets aan zat te komen was te zien, hè?’ O god ja, denkt Eline. Die kreukel in mijn handpalm. Dat rafeltje aan mijn hartlijn, een haakje dat je alleen met een loep op waarde kon schatten, maar dat volgens Machteld juist daarom ontzettend van belang was. Het duidde op ontluikende liefde, op de invulling van een totaal genegeerd verlangen. Had Machteld dat werkelijk zo benoemd of had ze enkel veelbetekenend gekeken? Eline trekt haar mouwen over haar handen, ziet dat de tuinaarde nog onder haar nagels zit.

‘Het lijkt me zo’n leuke man. Zo warm als hij altijd in jouw verhalen zit. Hoe ziet hij er eigenlijk uit?’ ‘Wie? Mijn buurman?’ ‘Ja, Jaap!’ Eline haalt diep adem. ‘Pfff... Jaap is best groot, heeft mooie handen, bruin haar, groenige ogen, een zachte blik.’ Machteld knikt wat glazig en Eline voelt een briesje haar kant op komen. Jaloezie? Interesse? Soms is Machteld moeilijk te duiden. ‘Dat klinkt goed, zeg, vooral die handen.’ Abrupt trekt Eline de hare nog verder terug in haar mouwen. Ze draait haar bureaustoel naar het beeldscherm. ‘Ik moet weer verder.’

Wat heerlijk voor je, echoot Machteld als Eline die avond met een wiedstok haar tuin in loopt. Tussen haar border en Jaaps gazon gaapt een diepe, verse geul waaruit her en der een afgebroken wortel omhoogsteekt. Aan het einde van de greppel keert Eline zich om. Jaaps ramen zijn donker, zijn tuindeuren gesloten. Ze kan schaamteloos kijken.

Nu de heg is gerooid, is ineens weer zichtbaar dat hun huizen oorspronkelijk één woning vormden. Een eengezinswoning die vanwege een scheiding langs de bestaande muren in tweeën werd gesplitst – het leverde een ongelijke, hoekige indeling op. Een paar jaar na die kadastrale splitsing kwamen beide huizen alsnog te koop. Jaap kocht het deel waarin de woonkamer aan de tuin grenst, het deel met de oorspronkelijke ingang en de brede oprit. Eline restte de helft met de originele keuken, de geïmproviseerde voordeur en het smalle grindpad – wat niet deerde omdat ze toch geen auto had.

Aanvankelijk hadden ze weinig contact, Jaap en Eline. Tussen hun tuinen stond die heg en Jaaps nachtdiensten beletten toevallige ontmoetingen. Gaandeweg concludeerde Eline dat Jaap ook alleen leefde – minder alleen, dat wel, want bij hem stond soms een vreemde auto op de oprit, een enkele keer bleef die een weekend staan. In de jaren die volgden, wisselden ze af en toe iets uit. Ze attendeerden elkaar op losse dakpannen, deelden een loodgieter, een schilder en namen elkaars poststukken aan. Prak-

tische communicatie over materiële zaken, kortom. Wat ze intussen allemaal verlangden en droomden op misschien maar een meter van elkaar was geen onderwerp van gesprek.

Het was Jaaps plan de heg te rooien. Hij vond hem rommelig en veel te breed. Eline vond hem rommelig noch breed, maar had zin om Jaap tegemoet te komen, zin om samen iets aan te gaan, dat ook. Moeilijk precies te zeggen waarom. Jaap draagt een bepaalde bedaardheid uit waar ze zich graag aan laaft, iets in zijn manier van lopen, van spreken, niet per se het tempo, meer de plooibaarheid ervan – alsof het Jaap veel beter lukt om af te stemmen op het leven zelf, mee te veren met dat ongrijpbare ritme achter de dingen. Hij stelde voor het hele weekend leeg te vegen. Eline had nadenkend gekeken voor ze knikte, maar in werkelijkheid niemand hoeven afbellen.

Toen ze op vrijdagmiddag thuiskwam stond hij al te spitten. Zijzelf was meer dan een kwartier te laat omdat ze net voor vertrek haar mail nog gelezen had. Over Knotje. Zonder zich bij Jaap te melden was ze naar binnen gelopen. Daar, voor haar badkamer-spiegel, had ze de tijd genomen zichzelf te bezien met de blik van een ander, de blik van al die anderen. Er weerspiegelde een bleek, iel wezen, iemand die zo onbeduidend oogde dat het de aandacht had getrokken. Heremiet. Muis. Droogrekje. Voor ze naar buiten liep, schepte ze haar handen vol koud water en legde